

Ettevõtlus - ja infotehnoloogiainistri 17. augusti 2022. a määruse nr 65 „Ettevõtete digipöörde toetuse tingimused ja kord“ ja 14. novembri 2022. a määruse nr 91 „Taastekava tootmisettevõtja ärimudeli muutmise toetuse tingimused ja taotlemise kord“ muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse välissuhtlemisseaduse § 8 lõike 4 ja Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2021. a määruse nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused“ § 8 lõike 1 alusel.

Määrusega täpsustatakse põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ välistusnimekirja, esitades eraldi punktides välistused koos täpsustustega. Muutmise vajadus tulenes Euroopa Komisjoni poolt esitatud tähelepanekutest.

1.2. Määruse ettevalmistaja

Määruse ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi strateegilise planeerimise osakonna nõunik Monika Karu (639 7673, monika.karu@mkm.ee). Määruse ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti kontrollisid Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse vanemjurist Terje Kleemann (627 9340, terje.kleemann@eas.ee) ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (gerly.lootus@mkm.ee). Määruse ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Airi Kapanen (airi.kapanen@just.ee).

Määruse väljatöötamise olid kaasatud Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse toetuste keskuse koordinaator Anari Lilleoja (627 9452, anari.lilleoja@eas.ee) ja toetuse spetsialist Kristiina Niilits (738 6009, kristiina.niilits@eas.ee) ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna ekspert Kaie Nurmik (639 7651, kaie.nurmik@mkm.ee).

2. Määruse sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb kahest paragrahvist.

2.1. Määruse §-s 1 esitatakse ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 17. augusti 2022. a määruse nr 65 „Ettevõtete digipöörde toetuse tingimused ja kord“ muudatused.

Määruse § 1 punktiga 1 muudetakse § 7 lõiget 8, viies selle vastavusse põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ välistusnimekirjaga. Samuti sätestatakse, et lisaks mittetoetatavatele tegevustele ei toetata ka nendega seotud varade soetamist. Taastekava aruandluse ja seire üksikasjad lepiti kokku Euroopa Komisjoni ja Eesti vahel 22. märtsil 2022. a tegevuskorras, Euroopa Komisjoni teatises (EU) 2021/241 ja selle I lisas esitatud välistusnimekirjas.

Määruse alusel võib toetada ainult selliseid projekte, millega järgitakse Euroopa Liidu kliima- ja keskkonnastandardeid ja eesmärke ega tekitata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse

(EL) 2020/852¹ artiklis 17 nimetatud olulist kahju². „Ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega arvestamisel on eesmärgiks vältida olulise kahju tekkimist keskkonnale tervikuna, võimaldades seeläbi keskkonnaeesmärkide saavutamist.

Projektid peavad vastama nõuetele, mis on esitatud nõukogu direktiivis 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta³.

Täpsustatakse fossiilkütustega seotud tegevusi, viidates põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ tehnilistele suunistele, täpsustades fossiilkütustega seotud tegevusi ning viidates Euroopa Komisjoni teatisele nr 2021/C 58/01⁴ ja selle III lisas⁵ sätestatud eritingimustele.

Muudatustega tuuakse esile, et määruse alusel võib toetada ainult selliseid projekte, millega järgitakse Euroopa Liidu kliima- ja keskkonnastandardeid ja eesmarke ega tekitata nõukogu määruse (EL) 2020/852⁶ artiklis 17 nimetatud olulist kahju⁷.

Määruse § 1 punktiga 2 täiendatakse taotleja põhitegevusalade loetelu kivi- ja pruunsöe kaevandamise (jagu B, alajagu 05), nafta ja maagaasi tootmise ja tootmist abistavate tegevusaladega (jagu B, alajagu 06 ja 091), milles tegutsevat äriühingut ei saa toetada taasterahastu põhimõtete tõttu.

Määruse § 1 punktiga 3 täiendatakse määruse § 12 lõiget 1 punktiga 13, milles tuuakse välja, et määruse alusel võib toetada ainult selliseid projekte, millega järgitakse Euroopa Liidu ja siseriiklikke keskkonnanalaseid õigusakte. Sealhulgas, kuid mitte ainult, tuleb järgida:

- a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 nimetatud „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtet (tehniline juhend: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/c2021_1054_en.pdf);
- b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17–119), mis on üle võetud tööstusheite seadusega.

Määruse § 1 punktiga 4 muudetakse § 12 lõiget 4, sätestades, et lisaks Euroopa Komisjoni teatisele lähtutakse „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele vastavuse hindamisel vahendusasutuse kodulehel avaldatavast juhendist.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [määrus \(EL\) 2020/852](#), 18. juuni 2020, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088. Määrust tuntakse kui Euroopa Liidu taksonoomiamäärust.

² Vt tehnilisi suuniseid aadressil https://commission.europa.eu/document/download/98e1c77a-64ff-40a3-b827-f21df79544c0_et

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [direktiiv \(EL\) 2018/2001](#), 11. detsember 2018, taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (uuesti sõnastatud), ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43

⁴ [Euroopa Komisjoni teatis nr 2021/C 58/01](#) „Tehnilised suunised põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kohaldamise kohta taaste- ja vastupidavusrahastu puhul“ (ELT C 58, 18.2.2021, lk 1–30)

⁵ Eritingimused põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kliimamuutuste leevendamise eesmärgile vastamiseks taaste- ja vastupidavusrahastu alusel meetmete puhul, mis on seotud maagaasil põhineva elektri- ja/või soojatootmisega ning sellega seonduva ülekande- ja jaotustaristuga

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [määrus \(EL\) 2020/852](#), 18. juuni 2020, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088. Määrust tuntakse kui Euroopa Liidu taksonoomiamäärust.

⁷ Vt tehnilisi suuniseid aadressil https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/c2021_1054_en.pdf

Määruse § 1 punktiga 5 täiendatakse määruse § 12 lõigetega 6 ja 7. Lõikes 6 sätestatakse teave, mis tuleb taotluses esitada, kui toetust taotletakse Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi kuuluvate käitistega seotud tegevusteks.

Lõikega 7 sätestatakse, et kui toetust taotletakse § 7 lõike 8 punktides 4 ja 5 lubatud tingimustel, tuleb tõendada nimetatud tingimuse täitmist iga jaama kohta eraldi. Tõendi esitamise nõue tuleneb Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemist ja puudutab ELi tööstusettevõtjaid ja energiatootjaid.

Määruse § 1 punktiga 6 muudetakse § 17 lõike 1 punkti 1 ja lisatakse hindamiskriteeriumile 1 kohustus hinnata projekti mõju Eesti majandusele.

Määruse § 1 punktiga 7 jäetakse välja nõue, et järeldaruanne tuleb esitada kahe aasta jooksul projekti lõppemisest arvates. Seda seetõttu, et nõue on vastuolus toetuse andmise tulemusnäitajaga, mis saabub ajaliselt hiljem. Projektide tulemusnäitaja on loodav lisandväärtus töötaja kohta, mis peab suurenema vähemalt viis või kümme protsenti kahe majandusaasta jooksul pärast projekti lõppu võrreldes taotluse esitamisele eelneva majandusaastaga. Antud näitaja alusandmed on kättesaadavad äriregistrisse esitatavatest majandusaasta aruannetest, aga majandusaasta aruanne esitatakse hiljemalt kuus kuud peale majandusaasta lõppu. Kuna digipöörde tegevuste lõpptähtaeg on 31.12.2025, siis kõige hilisem tulemusnäitaja kontrollimine võib toimuda 2028. aastal (2027. a. andmete alusel).

Määruse § 1 punktiga 8 nähakse väikese ja keskmise suurusega ettevõtjast ning suurettevõtjast lõppsaajale ette erineva pikkusega tähtajad vahendusametusega kooskõlastamiseks, kui toetuse eest loodud ja omandatud vara õigused antakse üle vastavalt kolme või viie aasta jooksul projekti lõppemisest.

Määruse § 1 punktiga 9 täiendatakse riigihanke läbiviimisel pakkuja esitatavaid andmeid, kohustades pakkujat esitama andmed ka omanike ja tegelike kasusaajate kohta ning alltöövõtjate ja nende omanike kohta.

Määruse § 1 punktiga 10 täiendatakse määrust rakendussättega, milles nähakse ette, et hindamiskriteeriumi 1 muudatust kohaldatakse pärast muudatuse jõustumist esitatud taotlustele.

2.2. Määruse §-s 2 esitatakse ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 14. novembri 2022. a määrus nr 91 „Taastekava tootmisettevõtja ärimudeli muutmise toetuse tingimused ja taotlemise kord“ muudatused.

Määruse § 2 punktiga 1 asendatakse määruse § 12 lõikes 1 punktis 1 viide § 7 lõikele 2 punktile 1 tulenevalt määruse § 7 lõike 3 kehtetuks tunnistamisega.

Määruse § 2 punktiga 2 laiendatakse § 4 punktis 5 toodud roheauditi mõistet, lisades tegevuste hulka ka organisatsiooni ja toote keskkonnamõju hinnangute ja deklaratsioonide koostamise ja avaldamise, mis on ettevõtja vaates oluline tegevus, tagamaks meetme eesmärgi (tooted vastaksid keskkonna ja kliimaneutraalsuse eesmärkidele ja oleksid konkurentsivõimelised) saavutamist. Samuti teekaardi elluviimise „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele vastavuse hinnangu koostamist.

Olemasolev sõnastus koostoimes § 7 lõikes 3 toodud toetatavate tegevustega oli liiga kitsas, jättes nimetatud vajalikud tegevused fookusest välja ning keskendudes üksnes ettevõtte üldise teekaardi koostamisele. Õigusselguse huvides on vaja sõnaselgelt sätestada ka tootepõhiste keskkonnamõju hinnangute ja deklaratsioonide ning „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele vastavuse hinnangu koostamise toetamine.

Rohevõimekuse kaardistamiseks koostatakse igale I tegevussuuna projektile teekaart, millega antakse hinnang organisatsiooni rohevõimekusele, mõtestatakse äritegevuse ringsus ning osundatakse kitsaskohtadele, võimalikele lahendustele, ajahorisondile, lahenduste hinnangulistele maksumustele ja mõjule majandustulemustele. Lisaks koostatakse vajadusel „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtte analüüs. Seatakse kahe aasta arendusprioriteedid, mida ettevõtte võib asuda ellu rakendama toetuse teises etapis. Projekti tulemusena luuakse eeldused uutele ärivõimalustele ning mõjutatakse ettevõtja ärimudelit.

II tegevussuuna projektide juures tuleb kinnitada, et projekt vastab põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“.

Määruse § 2 punktiga 3 tunnistatakse kehtetuks § 7 lõige 3, kuna sisult kordab see roheauditi mõistet ning § 7 lõike 2 punktis 1 on juba sätestatud, et toetatakse roheauditi läbiviimist, mistõttu on tegemist ebavajaliku sättega.

Määruse § 2 punktiga 4 jäetakse määrusest välja viide nõuetele, mida ei saa kontrollida ja seega võivad olla vastuolus rahvusvahelise kasvuhoonegaaside juhendiga (ingl k Greenhouse Gas Protocol⁸). Muudatuse mõte on täpsustada, nõudeid, millest peab lähtuma kasvuhoonegaaside jalajälje hindamisel. Kui roheauditi või teekaardist tuleneva arendustegevuse projekt hõlmab ettevõtja tasandil kasvuhoonegaaside jalajälje hindamist, tuleb järgida rahvusvahelist kasvuhoonegaaside Greenhouse Gas Protocol juhendit mis on avaldatud eestikeelsena vahendusametuse kodulehel. Keskkonnaministeeriumi Greenhouse Gas Protocol jalajälje arvutusmudel ja juhendi veebilink on avaldatud vahendusametuse kodulehel.

Määruse § 2 punktiga 4 muudetakse § 7 lõiget 7, sätestades nimetatud lõike punkti 1 teksti eraldi lõikenäidet, tulenevalt määruse § 7 lõike 7 muutmisest.

Määruse § 2 punktiga 5 täiendatakse § 7 lõigetega 8, 9 ja 10.

Lõikes 8 viiakse määruse § 7 lõige 7 vastavusse põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ välistusnimekirjaga. Taaste- ja vastupidavusraha kokku lepitu alusel on meetme väljundnäitajaks, millesse toetuse andmisega panustatakse, toetatud ettevõtjate arv. 2025. aasta lõpuks on toetatud vähemalt 230 projekti, millest 2023. aasta lõpuks vähemalt 110 projekti ning 2024. aasta lõpuks vähemalt 180.

Määruse alusel võib toetada ainult selliseid projekte, millega järgitakse Euroopa Liidu kliima- ja keskkonnastandardeid ja eesmärke ega tekitata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852⁹ artiklis 17 nimetatud olulist kahju¹⁰. „Ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega

⁸ ghgprotocol.org

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [määrus \(EL\) 2020/852](#), 18. juuni 2020, millega kehtestatakse kestlike investeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088. Määrust tuntakse kui Euroopa Liidu taksonoomiamäärust.

¹⁰ Vt tehnilisi suuniseid aadressil https://commission.europa.eu/document/download/98e1c77a-64ff-40a3-b827-f21df79544c0_et

arvestamisel on eesmärgiks vältida olulise kahju tekkimist keskkonnale tervikuna, võimaldades seeläbi keskkonnaeesmärkide saavutamist.

Projektid peavad vastama nõuetele, mis on esitatud nõukogu direktiivis 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta¹¹.

Täpsustatakse fossiilkütustega seotud tegevusi, viidates põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ tehnilistele suunistele, täpsustades fossiilkütustega seotud tegevusi ning viidates Euroopa Komisjoni teatisele nr 2021/C 58/01¹² ja selle III lisas¹³ sätestatud eritingimustele.

Muudatustega tuuakse esile, et määruse alusel võib toetada ainult selliseid projekte, millega järgitakse Euroopa Liidu kliima- ja keskkonnastandardeid ja eesmarke ega tekitata nõukogu määruse (EL) 2020/852¹⁴ artiklis 17 nimetatud olulist kahju¹⁵.

Lõikes 9 tuuakse välja, et määruse alusel võib toetada ainult selliseid projekte, millega järgitakse Euroopa Liidu ja siseriiklike keskkonnavalaseid õigusakte. Sealhulgas, kuid mitte ainult, tuleb järgida:

- a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 nimetatud „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtet (tehniline juhend: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/c2021_1054_en.pdf);
- b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17–119), mis on üle võetud tööstusheite seadusega.

Lõikes 10 sätestatakse, et toetust antakse tegevusele, mis vastab „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele. Selliste tegevustega järgitakse Euroopa Liidu kliima- ja keskkonnastandardeid ja eesmarke ega tekitata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852 artiklis 17 nimetatud olulist kahju. „Ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega arvestamisel on eesmärgiks vältida olulise kahju tekkimist keskkonnale tervikuna, võimaldades seeläbi keskkonnaeesmärkide saavutamist.

Määruse § 2 punktiga 6 asendatakse määruse § 8 lõikes 2 viide § 7 lõikele 3 viitega § 7 lõike 2 punktile 3 tulenevalt määruse § 7 lõike 3 kehtetuks tunnistamisega.

Määruse § 2 punktiga 7 täiendatakse määruse § 12 lõiget 1 punktiga 18, mille kohaselt peab taotlus sisaldama kinnitust, et toetatav tegevus vastab keskkonnavalastele õigusaktidele. Käesoleva muudatuse vajadus tulenes Euroopa Komisjoni tähelepanekust.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [direktiiv \(EL\) 2018/2001](#), 11. detsember 2018, taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (uuesti sõnastatud), ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43

¹² [Euroopa Komisjoni teatis nr 2021/C 58/01](#) „Tehnilised suunised põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kohaldamise kohta taaste- ja vastupidavusrahastu puhul“ (ELT C 58, 18.2.2021, lk 1–30)

¹³ Eritingimused põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kliimamuutuste leevendamise eesmärgile vastamiseks taaste- ja vastupidavusrahastu alusel meetmete puhul, mis on seotud maagaasil põhineva elektri- ja/või soojatootmisega ning sellega seonduva ülekande- ja jaotustaristuga

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [määrus \(EL\) 2020/852](#), 18. juuni 2020, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088. Määrust tuntakse kui Euroopa Liidu taksonoomiamäärust.

¹⁵ Vt tehnilisi suuniseid aadressil https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/c2021_1054_en.pdf

Määruse § 2 punktiga 8 täiendatakse määruse § 12 lõigetega 7 ja 8, sätestades teabe, mis tuleb taotluses esitada, kui toetust taotletakse Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi kuuluvate käitistega seotud tegevusteks. Kui toetust taotletakse § 7 lõike 8 punktides 4 või 5 lubatud tingimustel, tuleb tõendada nimetatud tingimuse täitmist iga jaama kohta eraldi. Tõendi esitamise nõue tuleneb Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemist ja hõlmab ligi ELi tööstusettevõtjaid ja energiatootjaid.

Määruse § 2 punktiga 9 täpsustatakse hindamiskriteeriumide 1 ja 2 sõnastust, lähtudes põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ tehnilistest suunistest.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43). Määrust tuntakse kui Euroopa Liidu taksonoomiamäärust;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (uuesti sõnastatud), (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82–209).

4. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid ega -tulusid.

5. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

6. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu edastati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele. Koos ettepanekutega saabunud kooskõlastused ja arvamused on kajastatud seletuskirja lisan.

Lisa. Ettepanekutega arvestamise tabel